

Yirmi Yedinci Söz

Bu başlık altında Yirmi Yedinci Söz'ün altıncı manisi ile bu sözün zeylinin (ilavesinin) birinci sebebinin birinci hikmetine yer verilmiştir.

Yirmi Yedinci Söz'ün Altıncı Manisi

Eğer dersene ki: Sahabeler de insandır ve hatadan, yalandan tamamen arınmış olamazlar. Halbuki içtihatların ve şer'i hükümlerin dayandığı esas, sahabenin adaleti ve doğruluğudur. Hatta ümmet, sahabelerin hepsinin adil olduklarında ve doğru söylediklerinde birleşir.

Cevap: Evet, sahabeler büyük çoğunluğu itibarı ile hakka, doğruluğa âşık ve adalete bağlıdır. Çünkü o asırda yalan bütün çirkinliğiyle, doğruluk da bütün güzelliğiyle öyle bir tarzda gösterilmiştir ki, aralarındaki mesafe, yerle gök arası kadar açılmıştır. Aşağıların en aşağısı olan "esfel-i sâfilîn"deki Müseylime-i Kezzâb'ın seviyesiyle, yücelerin yücesi olan "âlâ-yı illiyyîn"deki Hazreti Peygamber'in (aleyhissalâtü vesselam) sıdk derecesi kadar aralarında bir fark görülmüştür. Evet, Müseylime'yi en aşağı seviyeye düşüren şey yalan olduğu gibi, Muhammedü'l-Emin'i (aleyhissalâtü vesselam) en yüce makama çıkaran da sıdktır, doğruluktur.

İşte yüce hisler taşıyan, güzel ahlâka çok bağlı bulunan ve Nübüvvet Güneşi'nin (aleyhissalâtü vesselam) sohbetinin ışıyla nurlanan sahabelerin; Müseylime'nin maskaralık dolu sahte yaldızlı dükkânındaki o derece çirkin ve alçalmaya sebep olan yalana kendi iradeleriyle el uzatmadıkları, küfürden çekindikleri gibi küfrün arkadaşı olan yalandan çekindikleri, ve aynı derecede güzel, iftihar kaynağı, yükselme merdiveni ve peygamberlik makamının övücü Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselam) yüce hazinesinde en kıymetli şey olan, eşsiz güzelliğiyle insanlığı nurlandıran sıdka, doğruluğa ve hakka -bilhassa şer'i hükümlerin rivayetinde ve tebliğinde- elbette ellerinden geldiği kadar talip ve âşık oldukları, ona uygun hareket ettikleri şüphesizdir.

Halbuki şu zamanda, yalan ile doğru arasındaki mesafe o kadar kısalmıştır ki, âdeta omuz omuza vermişler. Doğruluktan yalana pek kolay geçiliyor. Hatta siyaset propagandası vasıtasıyla yalancılık, doğruluğa tercih ediliyor. İşte en çirkin şey, en güzel şeylerle beraber aynı dükkânda, aynı fiyatla satılırsa, elbette pek kıymetli olan ve insanı hakikat cevherine götüren doğruluk ve hak pırlantası, dükkânın sahibinin marifetine ve sözüne güvenilip körü körüne alınmaz.

Yirmi Yedinci Söz'ün Zeyli - Birinci Sebep

Soruyorsunuz: Bazı rivayetlerde, "Bid'atların⁴ arttığı ve revaç bulduğu devirde takva sahibi, salih müminlerden bir kısmı sahabe derecesinde, hatta daha faziletli olabilir." deniliyor. Bu rivayetler sahih midir? Sahih ise hakikati nedir?

⁴"Bid'at, Resûlullah'tan (s.a.v.) sonra ortaya çıkan her şeydir." Bid'at ikiye ayrılır; yapılması mahzurlu olmayanlara bid'at-ı hasene (iyi bid'at), yapılması mahzurlu olanlara da bid'at-ı seyyie (kötü bid'at) denilir.

Cevap: Peygamberlerden sonra insanlığın en faziletliilerinin sahabeler olduğu, ehl-i sünnet ve cemaatin üzerinde birleştiği kesin bir hükmüdür. O rivayetlerin sahih kısmı şahsi faziletler hakkındadır. Çünkü şahsi fazilette ve hususi kemâlde "mecruh racihe tereccuh edebilir", yani ikinci derecede bir şey, aslolan şeye tercih edilebilir. Yoksa Fetih sûresinin sonunda Cenâb-ı Hakk'ın övgüsüne mazhar olan, Tevrat, İncil ve Kur'an'da methedilen sahabelere, küllî fazilet

noktasında yetişilemez. Şu hakikatin pek çok sebep ve hikmetinden, şimdilik üç sebebi içeren üç hikmetten birini söyleyeceğiz.

Birinci Hikmet

Hazreti Peygamber'in (aleyhissalâtü vesselam) sohbeti öyle bir iksirdir ki, ona bir dakika mazhar olan bir zât, ancak senelerce manevî yolculukla varılabilecek hakikat nurlarına erişir. Çünkü sohbette "insibağ ve inikâs" vardır; yani o mecliste bulunanlar Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselam) boyasıyla boyanır, nurunu aksettirir. O yüce nübüvvet nurunun yansımasıyla ve ona uymakla en yüksek mertebeye çıkabilir. Nasıl ki, bir sultanın hizmetkârı, efendisine tâbi olmakla öyle bir makama çıkar ki, bir vezir bile oraya erişemez. İşte şu sırdan dolayı, en büyük veliler bile sahabe derecesine ulaşamıyor. Hatta Celâleddin-i Süyutî gibi, uyanıkken çok defa peygamber sohbetine mazhar olan veliler, Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselam) sohbetiyle bu âlemde şereflekseler de yine sahabeye yetişemezler. Çünkü sahabeler, Nübüvvet-i Ahmediye (aleyhissalâtü vesselam) nuruyla boyanmış, yani onun "nebi" olarak sohbetinde bulunmuşlardır. Evliyanın Resûl-u Ekrem'le (aleyhissalâtü vesselam), onun dünyadan ayrılmasından sonra görüşmesi ise Allah Resûlü'nün (aleyhissalâtü vesselam) velâyetinin nuruyla sohbettir. Yani Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselam) onların nazarında cisme bürünüp görünmesi, Velâyet-i Ahmediye (aleyhissalâtü vesselam) yönüyledir, peygamberlik itibarı ile değildir. Madem öyle, peygamberlik derecesi velilik derecesinden ne kadar yüksekse, o iki sohbet arasında da o derece fark olması gerekir.

Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselam) sohbetinin nasıl nuranî bir iksir olduğu şuradan anlaşılır: Bedevi bir adam, kalbi kızını sağ olarak toprağa gömecek kadar vahşi bir şekilde katılaştığı halde, gelip bir saat Allah Resûlü'nün (aleyhissalâtü vesselam) sohbetiyle şereflenir, artık karıncaya basamaz derecede bir şefkat ve merhamet kazanırdı. Yahut cahil, vahşi bir adam, bir gün peygamber sohbetinde bulunur, sonra Çin ve Hindistan gibi uzak ülkelere gider, medeni toplumlara hakikat ve kemâl rehberi olurdu.